

POSTANOWIENIE

26 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 26 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi G. L.

o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I 1Ca 465/23

Sądu Okręgowego w Koninie

w przedmiocie wniosku powódki o przekazanie sprawy

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Koninie

postanowieniem z 12 sierpnia 2024 r., I 1 Ca 456/23,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 sierpnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Koninie – w sprawie ze skargi powódki G. L. o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I 1 Ca 456/23 Sądu Okręgowego w Koninie – zwrócił się do Sądu Najwyższego w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c. o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy, poza zwróceniem uwagi na fakt zawarcia wniosku o przekazanie sprawy innemu sądowi tym w trybie przez skarżącą, wskazał, że mimo negatywnego rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędziego decernenta od rozpoznania

niniejszej sprawy, wobec wytoczenia powództwa przez powódkę przeciwko Prezesowi Sądu Okręgowego w Koninie i sędziom A. B., I. Z., E. K., I. G., M. K., A. L., M. K., J. T. o ochronę dóbr osobistych, zasadnym stało się zwrócenie się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu względem Sądu Okręgowego Koninie. Decyzja ta została podjęta ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z uwagi na postrzeganie Sądu jako organu bezstronnego w aspekcie zewnętrznym. Okoliczności sprawy mogą bowiem wytworzyć w opinii publicznej przekonanie o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 44¹ § 1 k.p.c. pozwala Sądowi Najwyższemu na przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Niewątpliwie jest to przepis, który *in meritum* nawiązuje do art. 45 Konstytucji RP, w którym wyrażono prawo jednostki do rozpoznania jej sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Równocześnie art. 44¹ k.p.c. jest przepisem szczególnym wobec określonych w art. 15-42 reguł wyznaczania sądu właściwego. W konsekwencji jego wykładnia powinna być ścisła (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2021 r., III CO 91/21, niepubl. oraz z 11 stycznia 2022 r., II PUO 27/11, niepubl.). Wymóg ścisłej wykładni art. 44¹ k.p.c. determinuje zaś wniosek, że przewidziany przez ten przepis mechanizm wyznaczenia przez Sąd Najwyższy sądu równorzędnego względem sądu występującego z powołaniem się na dobro wymiaru sprawiedliwości nie może mieć charakteru uprzedzającego w tym znaczeniu, że podejmowanie na jego mocy działania Sądu Najwyższego skutkujące wyznaczeniem sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy nie mogą równocześnie prowadzić do wyłączenia stosowania albo wypaczenia *ratio* innych przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego rozwiązań normatywnych, które – podobnie jak art. 44¹ k.p.c. – są ukierunkowane na realizację wspomnianych wcześniej wartości konstytucyjnych. Ergo art. 44¹ k.p.c. nie prowadzi do wyłączenia stosowania art. 48-51 k.p.c. i przepisy te powinny być stosowane w pierwszej kolejności dla zapewnienia bezstronnego rozpoznania

sprawy przez sąd (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 listopada 2021 r., IV CO 197/21, z 28 października 2021 r., IV CO 182/21, z 6 października 2021 r., II CO 118/21, z 27 sierpnia 2021 r., I CO 88/21, z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21).

Uwzględniając okoliczności przywołane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia z 12 marca 2024 r. stwierdzić należy, że nie wynika z nich, aby istniały obiektywne podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu przez Sąd Najwyższy. Fakt złożenia przez skarżącą wniosków o wyłączenie sędziów oraz żądanie przekazania sprawy do innego sądu nie stanowią same w sobie wystarczającej podstawy do zastosowania trybu z art. 44¹ § 1 k.p.c. Akceptacja takiej tezy oznaczałaby, że strona mogłaby zmieniać właściwości sądu poprzez odpowiednie kształtowanie swojej aktywności procesowej, co godziłoby w konstytucyjnie gwarantowane prawo rozpoznania sprawy przez właściwy sąd. Na uwadze mieć należy, że z akt sprawy wynika, że dotychczas żaden z sędziów nie został wyłączony od rozpoznania niniejszej sprawy. Oddalono jedynie wniosek powódki o wyłączenie sędziego referenta i umorzono postępowanie w zakresie wniosku o wyłączenie trzech sędziów. Przed wystąpieniem nie rozpoznano zaś zgłoszonego przez sędziego referenta żądania wyłączenia, po informacji o zainicjowaniu przeciwko niemu przez skarżącą innego postępowania (k.111). Nie można natomiast antycypować przyszłych rozstrzygnięć co do tego wniosku, jak i ewentualnych wniosków o wyłączenie kolejnych sędziów referentów i niejako asekuracyjnie wyznaczyć inny sąd równorzędny do rozpoznania sprawy. Nawet jeżeli doszłoby do wyłączenia wszystkich sędziów danego sądu od rozpoznania sprawy, istnieje możliwość wyznaczenia innego sądu w trybie przewidzianym w art. 44 k.p.c. Należy podkreślić, że ze względu na charakter niniejszej sprawy (wznowienie postępowania w prawomocnie zakończonej sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego), sam fakt pozwania przez skarżącą Prezesa Sądu Okręgowego w Koninie oraz ośmiu sędziów tego Sądu o ochronę dóbr osobistych nie uzasadnia jeszcze przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c. Brak zaufania strony postępowania, nie uzasadnia tezy, że sąd może być postrzegany jako organ niespełniający konstytucyjnego kryterium bezstronności. Należy zauważyć, że w ramach sprawy objętej skargą – na wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu –

doszło już raz do przekazania sprawy w tym trybie Sądowi Okręgowemu w Koninie. W ramach sprawy niniejszej nie przedstawiono jednak argumentów wskazujących na zasadność kolejnego wystąpienia.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił wyznaczenia sądu równorzędnego w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c., co czym orzekł, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

R.G.